

1

‘Ik ben een man zonder talent,’ zei Walter Gom.

Het was een warme zomeravond. We zaten op het achter balkon van zijn tweekamerwoning. Walter droeg een korte bontjas, leren handschoenen en een blauwe pet met oorkleppen. In de binnentuinen was het stil. De meeste bewoners waren op vakantie, de achterblijvers lazen een tijdschrift of lagen lusteloos op het droge gras.

‘Als kind zat ik op klarinetles. Drie dagen. Toen zei de leraar: “Ik heb veel geluiden uit een klarinet gehoord, maar dit lijkt nergens op.”’

Ik nam een slokje water. Walter keek stoïcijns voor zich uit. Zijn huid was bleek. Ondanks het mooie weer meed hij de zon alsof het zijn aartsvijand was. Het tekort aan vitamine D dat hij als gevolg daarvan had opgelopen, vulde hij aan met pillen.

‘Zwemles heb ik ook gehad. Eerst oefenden we de schoolslag op een bankje. Daarna gingen we het water in en moest de badmeester mij van de bodem vissen.’

Op een kleine tafel in zijn keuken stonden vijftig potjes vitamines en andere voedingssupplementen. Elke ochtend, nadat Walter om zes uur was opgestaan, ging hij in zijn pyjama aan de tafel zitten en slikte uit ieder potje een pil. Daarna at hij een zoete druif om de wrange smaak uit zijn mond te spoelen en kroop hij weer in bed. ‘Zo leven astronauten ook,’ verklaarde hij. ‘Tijdens een ruimtereis heb je geen tijd om ziek te worden. Waarom zouden wij op onze reis met minder genoegen nemen?’

Walter Gom was mijn bovenbuurman. Hij woonde er al drie maanden toen ik hem voor het eerst hoorde. Tot dan toe was het muisstil geweest: geen lompe voetstappen op de vloer, geen dreunende tv, geen jengelende muziek. Geluiden die ik gewend was te horen toen mevrouw Winter er nog woonde. Mevrouw Winter – of Anna, zoals ik haar na verloop van tijd mocht noemen – was slechthorend en luisterde graag naar klassieke muziek. Ik had geen benul van het genre, maar na een jaar kende ik vrijwel alle componisten en hun grootste werken uit mijn hoofd. Het waren vooral de rustige stukken waar Anna Winter van hield. Wanneer er een rumoerig stuk begon, zette ze met de afstandsbediening het geluid wat zachter of legde een ander plaatje in de cd-speler. Op een avond in januari hoorde ik de *Radetzky* langer dan gewoonlijk door het plafond denderen. Anna sukkelde al geruime tijd met haar hart, ik wist meteen dat het mis was. Met de reservesleutel, die ze mij voor noodgevallen had gegeven, haastte ik mij naar boven en trof haar dood in de leunstoel aan. De afstandsbediening was uit haar hand gevallen en haar hoofd hing op haar rechterschouder. Een paar tellen stond ik daar, geschokt en bedroefd. Toen liep ik naar de stereo-installatie en verving de *Radetzky* door het eerste pianoconcert van Chopin. Sterven op zich is al erg genoeg, maar een levenseinde met Johann Strauss grenst aan het onmenselijke.

Niet lang na de ontruiming werd de woning opgeknapt en te koop gezet. Maanden hoorde ik niets. Er waren wel wat kijkers geweest, had meneer Van Ravenstein, onze huismeester, mij verteld: een jong stel waarvan het meisje hoogzwanger was, een student met een rijke vader en een Duitse zakenman met een hond. Omdat ik overdag op mijn werk was, had ik geen van de kandidaten gezien, maar ik was blij dat niemand had toegehaapt. Na vijf luidruchtige jaren was ik nog niet toe aan een huilend kind, een dronken student of een blaffende hond. Rust had ik nodig, en rust zou ik krijgen: drie maanden en vijftien dagen

om precies te zijn, toen hoorde ik plotseling een doffe bons, alsof er een schoen op de vloer viel. Sinds de dood van Anna Winter leefde ik in de overtuiging dat de woning boven mij leeg was. Van meneer Van Ravenstein had ik niets meer gehoord en het bordje van de makelaar hing nog op het raam. Het moest dus wel een inbreker zijn.

Heel even dacht ik erover de politie te bellen. Maar het was 4 mei en de dodenherdenking op de Dam was in volle gang. Bij dergelijke evenementen worden altijd veel agenten ingezet, waardoor de kans klein was dat er nog een knulletje rondliep om mij uit de brand te helpen. Er restte mij dus niets anders dan zelf in actie te komen. Gewapend met een versleten schilmesje sloop ik de trap op en stak de reservesleutel in het slot. Voorzichtig opende ik de deur. De hal was leeg en de muren waren smetteloos witgekalkt. Ooit was dit een warm gezellig halletje, nu leek het wel de wachtkamer van een tandarts. Zo wil het jonge volk dus leven: in een omgeving die overeenkomt met hun mentale gesteldheid. Ik liet de deur openstaan, zodat ik direct kon vluchten indien de boef mij te lijf wilde gaan, en liep richting de woonkamer. Daar had ik wat onrustige lichtflitsen gezien, mogelijk van een zaklantaarn. Met een zucht schraapte ik mijn laatste restje moed bijeen en stormde de woonkamer binnen. Net als de hal was ook deze ruimte volledig witgeverfd, maar leeg was zij niet. In het midden van de kamer zat een slanke man van een jaar of vijftig op een brede verstelbare leunstoel. In een hoek stond een ouderwets ladekastje met daarop een absurd grote plasma-tv. De tv stond aan, vandaar de onrustige lichtflitsen. Het geluid was uitgeschakeld, maar met de teletekst, die onder in het beeld meeliep, was de uitzending goed te volgen.

‘Mijn excuus voor de overlast,’ zei de man, die zijn blik op het tv-scherm gericht hield. ‘Ik liet een appel vallen, het zal niet meer gebeuren.’

Verbouwereerd bleef ik staan en stak het schilmesje in de ach-

terzak van mijn spijkerbroek. ‘Neem me niet kwalijk,’ zei ik. ‘Ik dacht...’

Ik kon mijn zin niet afmaken, omdat de man vermanend zijn hand opstak. ‘Een moment, alstublieft, de minuut stilte is begonnen.’

Samen keken we naar de tv. De teletekst was verdwenen en de koningin toonde ons haar beste begrafenisgezicht. Ook de kroonprins en zijn lieflijke echtgenote stonden er weer sombertjes bij.

Halverwege verloor ik mijn belangstelling en keek nieuwsgierig de kamer rond. Tegen de rechtermuur stonden twaalf verhuisdozen opgestapeld, met het plakband er nog op. Aan de linkermuur hing een kleurrijk schilderijtje in een oude lijst. Veel verstand van kunst had ik niet, maar aan de stijl zag ik dat het een Monet was. Een reproductie welteverstaan, want een originele is alleen voor de allerrijksten betaalbaar. Tegen de plint onder het schilderij stonden vijf paar zwarte geïsoleerde schoenen. Elke schoen stond op een rood kussentje. Vermoedelijk zaten de schoenen aan de kussentjes vastgelijmd, omdat de man in de stoel ook zo’n paar droeg en ik had, buiten het vallen van de appel, nog geen ander geluid gehoord. Verder stond er een blauwe omgekeerde emmer met een flesje bronwater erop naast de leunstoel, en lagen er twee zwarte velours gordijnen aan een metalen rail voor het raam. Alles wees erop dat de man er hooguit een paar dagen woonde en het huis nog moest worden ingericht.

‘De minuut is voorbij,’ zei hij, ‘u kunt spreken.’

Ik draaide mijn gezicht naar de man toe. Hij keek nog altijd naar de tv en scheen niet de minste interesse in mij te hebben.

‘U mag ook vertrekken als u wilt,’ vervolgde hij. ‘Ik kan mij voorstellen dat u zich niet op uw gemak voelt in mijn nabijheid. Dat is wel het laatste wat ik wil, dat mensen zich door mijn toedoen ongemakkelijk voelen.’

‘Nee... nee, dat is het niet,’ stamelde ik. ‘Ik dacht dat er een inbreker in uw huis rondliep, daarom kwam ik naar boven. Hier is de sleutel. Hij is van de vorige bewoner. Of *was*, want ze is dood.’

Ik legde de sleutel op de emmer en verliet snel de woning. Thuis nam ik een hete douche. Ik voelde mij vuil: besmeurd met schaamte en spijt. De indringer die ik had gezocht, bleek ik zelf te zijn.

‘Fietsen, dat kan toch iedereen, zou je zeggen. Je begint op een kinderfiets met zijwieltjes. Na verloop van tijd mogen de zijwieltjes eraf en holt je vader met je mee. Hij houdt het zadel stevig vast, net zo lang tot je het alleen kunt. Maar mijn zijwieltjes mochten er niet af. Tot mijn dertiende heb ik met die dingen rondgereden, toen ben ik maar gaan lopen.’

Op een balkon aan de overkant ging een deur open. Een jonge vrouw in een kort jurkje hing een bikini en een badlaken aan de waslijn. Ze was naar het strand geweest of een zwembad. Haar lange haren waren nog nat en ze was flink verbrand, vooral op haar schouders. Het jaar daarvoor lag ik zelf nog geregeld op het strand, maar daar had ik sinds mijn omgang met Walter geen behoefte meer aan. Het leek wel of al mijn oude verlangens en gewoontes door zijn serene aanwezigheid waren verdwenen. Ik kocht geen kleren meer, ik ging niet meer naar cafés, nachtclubs en andere benauwde feestpaleizen, het contact met mijn familie verwaterde en mijn abonnement op de sportschool had ik opgezegd. Het enige wat ik nog deed was mezelf opmaken, dat vond Walter fijn. Hij had het nog nooit gezegd – zoiets zou hij hoogst ongepast vinden – maar ik zag het aan zijn stralende blauwe ogen. Daarin stond alles te lezen wat voor mij van belang was: de juiste kleur van mijn nagellak, de geschikte jurken en rokjes die ik droeg, de manier waarop ik zat, liep en sprak. Zolang Walters ogen straalden, wist ik dat hij tevreden was. En als Walter tevreden was, was ik het ook.

‘Leren was evenmin een succes. Ik doorliep de lagere school in zes jaar, omdat mijn moeder bevriend was met de directeur. Maar in de brugklas van de middelbare school viel ik door de mand. Welk vak het ook betrof, hoger dan een twee scoorde ik niet. Na een halfjaar vroeg de conrector: “Wat is er toch met jou aan de hand, jongen? Het lijkt wel alsof je er niet bij bent.” Dat is het, dacht ik, ik ben er niet bij. Ik ben er nog nooit bij geweest en ik zal er ook nooit bij zijn.’

Een dag na de beschamende confrontatie met mijn bovenbuurman bezocht ik meneer Van Ravenstein, die op de begane grond woonde. Ik vroeg hem wie de nieuwe eigenaar van de woning was en waarom hij mij niet van zijn komst op de hoogte had gesteld.

‘Een oud mens heeft het huis gekocht,’ antwoordde hij gelaten, ‘niet voor haar maar voor haar zoon. Ze beloofde dat hij geen kabaal zal maken en zich keurig aan de leefregels zal houden. Een naamplaatje boven de bel vond ze niet nodig. Zijn post wordt voorlopig in mijn brievenbus gegooid en elke dag door een butler opgehaald. Hij is ook degene die de verhuizing heeft geregeld, op een doordeweekse dag, zodat jij er geen last van zou hebben.’

‘En het bord van de makelaar, waarom hangt dat nog op het raam?’

‘Dat wilde ze graag. De makelaar weet ervan en vertelt alle gegadigden dat de woning net is verkocht.’

We zaten in het keukentje. Meneer Van Ravenstein was weduwnaar en sleet de meeste dagen in de keuken, waar hij dichterbij de koelkast zat en sneller zijn flesjes bier kon pakken.

‘Wat is dit voor flauwekul?’ zei ik. ‘Is die zoon soms een crimineel, een psychiatrisch patiënt?’

Meneer Van Ravenstein glimlachte. In zijn woelige baard zat een plukje tabak en zijn overhemd rook naar natte kranten. ‘Maak je niet druk, Iris. Met die zoon is niets mis. Hij kan alleen

niet koken, daarom brengt de butler hem elke middag een warme maaltijd.'

'En in het weekend eet hij brood zeker, zodat ik geen last zal hebben van de butler.'

'Precies,' zei meneer Van Ravenstein, 'je begint het te begrijpen.'

Geërgerd vouwde ik mijn armen over elkaar. 'Absurd, die hele situatie is absurd.'

Meneer Van Ravenstein trok de deur van zijn koelkast open. Hij vroeg of ik ook een flesje bier wilde, maar ik stond op en vertrok zonder gedag te zeggen.

In de daaropvolgende dagen dacht ik voortdurend aan mijn mysterieuze bovenbuurman. Hij wilde niemand tot last zijn, maar toen ik tijdens de dodenherdenking in zijn kamer stond, had hij niet eens het fatsoen gehad mij aan te kijken. Zo bot en respectloos was ik nog nooit behandeld. En hoe zat het met de hygiëne? Iemand die zich 's avonds en in het weekend niet wast en het toilet niet doortrekt, komt onherroepelijk in de stank te zitten. En stank trekt altijd naar beneden. Is dat soms geen overlast?

Ook tijdens mijn werk op het notariskantoor dacht ik aan hem. Ik kon mij nauwelijks concentreren en maakte fouten die ik gewoonlijk niet maakte. Na vier dagen besloot ik mijn collega en beste vriendin Sofie op de hoogte te brengen.

'Ik vind het niet zo raar,' zei ze. 'Ieder mens mag leven zoals hij wil. Wees blij dat hij geen harde muziek draait, of de hele nacht met een meid ligt te stoeien. Daar ben ik sinds kort mee gezegend. Naast mij woont een jonge knaap die gek is op housemuziek, en 's nachts is het een gekreun en gesteun van jewelste. Ik slaap met oordopjes tegenwoordig, anders doe ik geen oog meer dicht.'

Dat was niet de reactie waarop ik had gehoopt, maar Sofie had wel een punt: mijn nieuwe bovenbuurman maakte tenminste geen herrie. Hij liep op kussentjes door het huis, hij keek tv

zonder het geluid aan te zetten en had zich beleefd verontschuldigd voor de appel die hij per abuis op de vloer had laten vallen. Wat dat betreft mocht ik niet klagen. De man gedroeg zich een beetje vreemd, maar het had erger gekund.

‘Hoe heet hij eigenlijk,’ vroeg Sofie met een schalks glimlachje op haar gezicht, ‘die nieuwe buurman van je?’

Ik zat op de rand van haar bureau. De notaris voor wie Sofie werkte was naar een spoedvergadering met een belangrijke cliënt, mijn notaris had een vrije dag. Ik had ook thuis kunnen blijven om te zien of er echt een butler langskwam om mijn bovenbuurman een warme maaltijd te brengen, maar dat kon altijd nog, als ik een verplichte snipperdag moest opnemen.

‘Geen idee,’ antwoordde ik. ‘Maakt het wat uit?’

‘Natuurlijk maakt het wat uit. Misschien is hij wel beroemd en verblijft hij tijdelijk in de woning om tot rust te komen. Of een buitenlandse prins die van zijn ouders een jaartje in een vreemd land moet wonen om te ervaren hoe het leven van een gewone burger eruitziet.’

‘Klets geen onzin,’ zei ik, terwijl ik van het bureau stapte en de zoom van mijn rokje omlaag trok, ‘die vent is niet beroemd. En hij spreekt accentloos Nederlands, dus een buitenlandse prins is hij ook niet.’

Sofie glimlachte weer. ‘Waarom bloos je dan? Als het je niet kan schelen wie hij is, hoef je toch niet te blozen?’

‘Ik bloos omdat het hier snikheet is. Het interesseert me niet wie die man is, en je insinuerende praatjes ben ik ook zat.’

Een halfuur later, toen ik weer achter mijn bureau zat en opnieuw fouten maakte die ik niet behoorde te maken, besloot ik het kadaster te bellen om informatie op te vragen.

‘De woning staat op naam van mevrouw Helena Svenson-Gom,’ meldde een vriendelijke dame.

‘Maar ze woont er niet zelf, heb ik begrepen.’

‘Dat is juist, Helena Svenson-Gom woont sinds 1947 in de Emmastraat. Wilt u het nummer weten of betreft het louter de eerste woning?’

‘Ik heb alle gegevens nodig,’ zei ik.

De vrouw noemde het huisnummer en het astronomische bedrag dat de woning volgens de laatste taxatie waard was. Daarna vroeg ik haar aan wie Helena Svenson-Gom de etage boven mij verhuurde.

‘Aan de heer Walter Gom,’ zei ze, ‘geboren op 16 april 1972.’

In een binnentuin begon een vrouw haar grasveldje te besproeien. Ook het perkje met sla, radijsjes en aardbeien kreeg een beurt. Haar bruine kat lag op een stoel en keek loom naar de glinsterende druppels die door de lucht vlogen. Een paar jaar geleden, toen het beestje nog jong en wellustig was, miauwde het 's nachts geregeld de hele buurt bij elkaar. Enkele bewoners deden hun beklag en schakelden de wijkagent in. Maar dat leidde tot niets. De vrouw, die lid bleek te zijn van de Dierenbescherming, was niet van plan haar kat binnen te houden, laat staan op de operatietafel te leggen. En dus duurde het nachtelijk gejammer voort, tot een radeloze bewoner met een luchtbuks een kogeltje in het achterwerk van de kat schoot. Toen belandde het monster alsnog op de operatietafel. Uit angst dat de schutter opnieuw zou toeslaan, liet de vrouw hem meteen castreren. Beter een stille kat dan geen kat, zal ze gedacht hebben.

Walter pakte een flesje bronwater van zijn stoelleuning en zoog kort aan het lange buigrietje. ‘Daarmee was de kous echter niet af,’ vervolgde hij. ‘Ik mocht er dan niet bij zijn, er gold wel een leerplicht tot zestien jaar. Die zat ik geduldig uit op een schooltje voor kinderen met leerproblemen. Naast de reguliere lessen werd er veel tijd besteed aan handvaardigheid: tekenen, kleien, figuurzagen. Ook daarvoor bezat ik geen talent. Op een dag, tijdens de zoveelste kleiles, boog de juf zich over mijn schouder en fluisterde: “Wat maak je, Walter?” Ik keek naar de vormloze homp klei op mijn tafeltje, die ik intensief had gekneed. “Niets, juf,” antwoordde ik. Begripvol streelde ze mijn haar. “Prachtig, Walter,” zei ze. “Daar zal mama blij mee zijn.”’

Spijt begon aan mij te knagen. Ik was te ver gegaan: door Walters woning binnen te stormen, door meneer Van Ravenstein en Sofie af te blaffen en mijn neus in Walters privé-zaken te steken. Daarnaast had ik op internet de schilderijen van Monet bekeken om te zien van welk kunstwerk Walter een reproductie had gekocht en luisterde ik iedere avond met een stethoscoop, die ik ooit voor een mislukte studie geneeskunde had aangeschaft, aan het plafond om te horen wat Walter zoal uitspookte. Het werd tijd om bakzeil te halen, voordat ik helemaal door-draaide.

Meneer Van Ravenstein was geen man voor excuses. Een kratje bier en een zoen waren voldoende. Sofie trakteerde ik op een etentje.

‘Waar is dat voor nodig?’ vroeg ze. ‘Ik kan me niet herinneren dat je mij iets hebt aangedaan.’

‘Ik wel,’ zei ik. ‘Grieks, Turks of Spaans?’

‘Geen Spaans. Van die flamencomuziek krijg ik de zenuwen.’

Walter zou ik uitnodigen voor een borrel. Een ontspannen kennismaking, een geanimeerd gesprek, wat luchtige grapjes wellicht.

Op woensdagavond klopte ik op zijn deur, voorzichtig. Mensen die geen herrie maken zijn zelf ook niet van kabaal gediend.

Binnen twee tellen ging de deur open en stond ik oog in oog met de man die mij een week geleden geen blik waardig had gegund. Ik huiverde, alsof ik een uur in de vrieskou had gestaan.

‘Heel aardig van u,’ zei hij toen ik was uitgesproken, ‘maar ik wil u niet tot last zijn. Goedenavond.’

De deur ging dicht en ik sjokte teleurgesteld naar beneden. Een dag later probeerde ik het opnieuw. Ditmaal keek ik wat vrolijker en benadrukte ik dat hij mij niet tot last was. Het mocht niet baten, Walter bleef bij zijn besluit en deed de deur weer dicht.

Die nacht overdacht ik de situatie. Walter wilde niemand tot last zijn, dat was zijn mantra. Tegenwerpingen waren nutte-

loos. Ik moest met een beter voorstel komen, een voorstel dat hij niet kon weigeren.

‘Het spijt me dat ik u wederom lastigval,’ zei ik toen we op vrijdagavond voor de derde keer tegenover elkaar stonden, ‘maar ik heb speciaal voor u wat hapjes en drankjes in huis gehaald. Ik zou het erg lastig vinden om het weg te moeten gooien.’

‘Ik begrijp het,’ zei Walter, die een grote portefeuille uit de binnenzak van zijn jasje haalde. ‘Ik zal de kosten volledig vergoeden.’

‘Dat vind ik ook lastig, meneer.’

‘O,’ reageerde Walter beduusd. Hij had de portefeuille geopend, maar er kwam geen geld tevoorschijn.

‘En dat is niet wat u wilt,’ zei ik, ‘anderen tot last zijn.’

Walter zweeg, ik beet nerveus op mijn onderlip.

‘Hoelang gaat het bezoek duren?’ vroeg hij. ‘Ik wil u niet...’

‘Een uurtje, anderhalf misschien.’

‘Wordt dat niet te laat? Morgen moet u werken.’

‘Morgen is het zaterdag.’

De portefeuille verdween in het jasje. Walter keek mij verongelijkt aan. Hij begreep dat hij erin was gestonken, maar er was geen weg terug. Ik had hem schaakmat gezet met zijn eigen verknijpte overtuiging.

Even later zaten we in mijn woonkamer: ik met een glas wijn op de bank, Walter met een glas bronwater op een houten stoel. Zijn schoenen met de kussentjes had hij netjes naast zich neer gezet.

De stilte was Walters revanche. Ik had hem erin geluisd, nu moest ik het gesprek ook maar vlot trekken. ‘Anna Winter, zo heette de vorige bewoner van uw huis. Van haar had ik de sleutel gekregen, voor noodgevallen.’

‘Juist,’ zei Walter.

‘Ze hield van klassieke muziek. Vooral de rustige stukken, daar was ze dol op.’

‘Fijn.’

‘Als er een druk stuk begon, zette ze gauw een ander plaatje op.’

‘Ja.’

Ik zuchtte. Walter liet mij zweten en gaf geen krimp. Het liefst zou ik hem de deur uit schoppen, maar mijn nieuwsgierigheid was te groot.

‘O jee,’ zei ik, ‘ik heb me nog niet eens voorgesteld.’

We stonden op en gaven elkaar boven de salontafel een hand.

‘Gom,’ sprak hij formeel, ‘Walter Gom.’ Zijn hand was warm en vochtig, ik was kennelijk niet de enige die zich ongemakkelijk voelde.

‘Iris Hauser,’ zei ik. ‘Zeg maar Iris.’

We gingen weer zitten. Ik pakte twee cashewnootjes uit een schaalte en kauwde ze haastig weg. ‘U houdt van kunst?’ vroeg ik.

‘Kunst is mooi,’ antwoordde Walter.

‘En stil, kunst is ook stil. Daar val je niemand mee lastig.’

Walter nam een slokje water. Ik pakte een blokje jonge kaas en beet er een hoekje af.

‘Monet,’ riep ik wanhopig. ‘Toen ik laatst bij u was, zag ik een reproductie van een Monet aan de muur hangen. Is dat uw favoriete schilder?’

‘Nee,’ zei hij. ‘De Monet was van mijn overgrootmoeder, een erfstuk.’

Ik keek Walter verstoord aan en stopte de rest van het kaasblokje in mijn mond. Een erfstuk van zijn overgrootmoeder. Waarom nam Walter mij in de maling? Ik probeerde een prettig gesprekje te voeren, oprechte interesse te tonen, en hij dreef de spot met mij.

‘Kijk eens aan,’ zei ik. ‘Uw overgrootmoeder was de kapster van meneer Monet?’

‘Verpleegster,’ antwoordde Walter. ‘De laatste periode van zijn leven was Monet ziekelijk en werd hij geregeld door mijn

overgrootmoeder Clementine verzorgd. Vlak voor zijn dood, op 5 december 1926, schonk hij haar twee schilderijen. Een daarvan, *Populieren*, hangt bij mij thuis, het andere ligt bij mijn moeder op zolder.'

'Dus het schilderij is geen reproductie.'

'Wilt u het taxatierapport van Sotheby's zien?'

Bedremmeld schudde ik mijn hoofd. Walter had de waarheid gesproken, ik had beter moeten weten. Iemand die op kussentjes loopt en doelbewust een minderwaardigheidscomplex in stand houdt, heeft geen leugens meer nodig, ongeacht waarover.

De retourafpraak, die Walter bij zijn vertrek had aangeboden, vond een week later plaats. Aanvankelijk zag hij het als een morele verplichting, een correcte geste om mij niet te beledigen. Maar toen ik met een bosje rozen en een plastic klapstoel bij hem binnenkwam, merkte ik dat hij het toch leuk vond. 'Een stoel,' reageerde hij blij verrast, 'u denkt aan alles.'

Al snel volgde er een derde afspraak en een vierde en een vijfde. Onze gesprekken verliepen nog altijd stroef. Uit zichzelf zei Walter weinig. Ik was degene die de vragen stelde en hij gaf beleefd antwoord. Wel werden zijn antwoorden steeds langer, vooral wanneer het onderwerpen betrof waar hij verstand van had, zoals kunst, literatuur, speelfilms en tv-programma's.

Om de stiltes tussen de gesprekken op te vullen zette ik thee, stofte zijn meubeltjes af en begon de verhuisdozen uit te pakken. Telkens als ik een rijtje boeken in de onlangs bezorgde boekenkast had gezet of een schilderij aan de muur had bevestigd, vroeg ik: 'En, is het wat?' Dan keek Walter op en antwoordde: 'Het is wat.'

De afspraken werden frequenter en op 4 juni, precies een maand nadat we elkaar voor het eerst hadden ontmoet, gaf Walter mij de reservesleutel van zijn woning terug. 'Voor noodgevallen,' zei hij, 'en als je behoefte hebt aan een praatje.'

Vanaf dat moment ging er geen dag voorbij dat we elkaar niet

zagen. Als goede vrienden. Een ervaring die nieuw was voor Walter en voorlopig geen uitzicht bood op meer.

De vrouw in de binnentuin was klaar met sproeien. Ze liet de waterslang op het gras vallen en zakte met een zucht op een stoel. Daar bleef ze zitten tot de zon onder was. Toen stond ze op, pakte haar bruine kat en verdween in de woning.

‘Een diploma kreeg ik niet, zoals de meeste leerlingen uit mijn klas. Wel een getuigschrift en een evaluatiegesprek met een psychiater. Mijn moeder was er ook bij, omdat er over mijn toekomst beslist moest worden. “Ik vrees dat een normaal leven er niet in zit voor uw zoon,” zei de psychiater. “Wat is dat, een normaal leven?” vroeg mijn moeder. Ze had haar grijze mantel aan en hoge laarzen. “Is er iemand die mij kan uitleggen wat een normaal leven is?” De psychiater zette zijn bril af en legde zijn notitieblok op tafel. “Ik zou het niet weten, mevrouw. Maar in het geval van Walter zou een opname in een aangepaste woon-gemeenschap een goed alternatief zijn.” Mijn moeder tuitte bedenkelijk haar lippen. “Tussen de gekken zeker,” zei ze. “En als het de baasjes uitkomt, begint het hele circus weer opnieuw: eerst de gekken, dan de onaangepasten, de homo’s, de zigeuners en de Joden.” Daarmee kwam er een einde aan het evaluatiegesprek en lag mijn toekomst vast: ik bleef in mijn kamer wonen en zou voortaan door het leven gaan als Walter Gom, een man zonder talent.’